

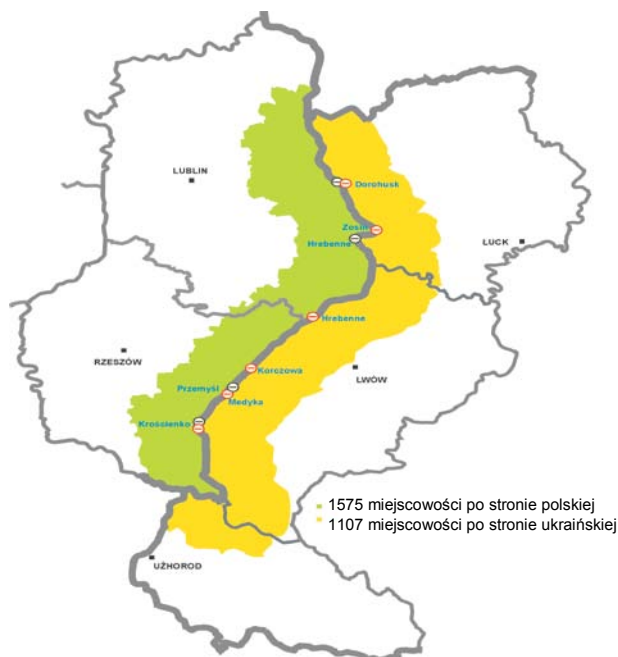
Badanie zjawisk społeczno-gospodarczych na obszarach przygranicznych w kontekście umowy o małym ruchu granicznym pomiędzy Polską a Ukrainą

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej wschodnia granica Polski stała się jednocześnie zewnętrzną granicą Wspólnoty. Kolejnym etapem integracji było włączenie Polski do strefy Schengen. Z jednej strony obywatele polscy uzyskali możliwość w pełni swobodnego podróżowania po obszarze Schengen, z drugiej, zobligowało to Polskę do uszczelnienia wschodniej granicy. Zaistniała jednocześnie potrzeba uregulowania kwestii

dotyczących mieszkańców strefy przygranicznej.

W związku z tym 28 marca 2008 roku podpisano **Umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego**, która wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2009 roku.¹

Delimitacja polsko-ukraińskiej strefy przygranicznej

Mały ruch graniczny – regularne przekraczanie wspólnej granicy przez mieszkańców strefy przygranicznej w celu przebywania w strefie przygranicznej ze względów społecznych, kulturalnych lub rodzinnych oraz z uzasadnionych powodów ekonomicznych, które nie są uznawane za działalność zarobkową, przez okres do 60 dni każdorazowo, ale nie więcej niż łącznie 90 dni w okresie każdego 6 miesięcy liczonych od dnia pierwszego przekroczenia granicy.

Umowa umożliwi obywatelom ukraińskim wjazd do Polski, w ramach strefy przygranicznej, bez posiadania wiz schengenowskich. W związku z tym należy spodziewać się

¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66 poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

dalszej aktywizacji, zarówno pod względem ekonomicznym jak i społeczno-kulturowym, terenów przygranicznych po stronie polskiej.

Możliwość zawierania umów o małym ruchu granicznym została określona w rozporządzeniu (WE) nr 1931/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 roku ustanawiającym przepisy dotyczące małego ruchu granicznego na zewnętrznych granicach lądowych państw członkowskich i zmieniającym postanowienia Konwencji Schengen.

***Strefa przygraniczna** obejmuje obszar jednostek podziału administracyjnego, sięgający nie dalej niż 30 kilometrów od wspólnej granicy. Jeśli część takiej jednostki podziału administracyjnego jest położona w odległości między 30 a 50 kilometrem od linii granicy, uznaje się ją mimo tego za część strefy przygranicznej.*

W skład polskiej strefy przygranicznej wchodzi 1575 miejscowości (około 700 tys. mieszkańców), położonych w 96 gminach, które znajdują się w 19 powiatach. W skład ukraińskiej strefy przygranicznej wchodzi 1107 miejscowości (około 1100 tys. mieszkańców) znajdujących się w 20 rejonach.

Statystyka obszarów transgranicznych

Procesy integracyjne w Europie powodują, że statystyka obszarów transgranicznych nabiera szczególnego znaczenia. Służy ona między innymi wspieraniu rozwoju regionalnego oraz współpracy transgranicznej. Wychodząc naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu na informacje o obszarach transgranicznych, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w maju 2008 roku powołał w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Statystycznego w Rzeszowie Ośrodek Badań Obszarów Transgranicznych i Statystyki Euroregionalnej. Zasadniczym elementem prac badawczych dotyczących obszarów transgranicznych jest stworzenie spójnej infrastruktury informacyjnej dla tych obszarów.

Monitoring zjawisk społeczno-gospodarczych na pograniczu polsko-ukraińskim

Od marca 2008 roku statystyka publiczna prowadzi monitoring zjawisk społeczno-gospodarczych występujących na pograniczu polsko-ukraińskim. Pozwoli to między innymi na zaobserwowanie zmian zachodzących na obszarach transgranicznych po wprowadzeniu

nowych przepisów. Opracowania dotyczące strefy przygranicznej zamieszczone są na stronie internetowej http://www.stat.gov.pl/rzesz/69_644_PLK_HTML.htm.

Znajdują się tam materiały:

- z serii: „Charakterystyka pogranicza polsko-ukraińskiego”:

- Powiaty wchodzące w skład polsko-ukraińskiej strefy przygranicznej (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Stan, ruch naturalny i migracje ludności w 2007 r. (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Charakterystyka podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w podkarpackim i lubelskim rejestrze REGON na pograniczu polsko-ukraińskim (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Rynek pracy w 2007 r. (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Turystyka w 2007 r. (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Ochrona zdrowia w 2007 r. (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Ochrona środowiska w 2007 r. (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Budżety gmin w 2007 r. (*zamieszczone w 2008 r.*).
- Stan, ruch naturalny i migracje ludności w 2008 r. (*zamieszczone w 2009 r.*).

- „Pogranicze polsko-ukraińskie; województwo podkarpackie i lubelskie – podregiony, powiaty, gminy” (*zamieszczone w 2008 r.*).

- „Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej na pograniczu polsko-ukraińskim – monitoring kwartalny; województwo podkarpackie i lubelskie”, (*zamieszczone w 2009 r.*).

Publikacje dotyczące pogranicza polsko-ukraińskiego w wersji książkowej

„*Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej pogranicza polsko-ukraińskiego*” wydana wspólnie przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie i Wojewodę Podkarpackiego. Prezentuje wybrane aspekty społeczne i gospodarcze występujące na pograniczu polsko-ukraińskim, z uwzględnieniem oddziaływania czynników związanych z ruchem granicznym. Porusza szereg zagadnień dotyczących między innymi sytuacji demograficznej, podmiotów gospodarki narodowej, rynku pracy, turystyki, ochrony środowiska, ochrony zdrowia czy budżetów gmin.

„*Pogranicze polsko-ukraińskie w liczbach w 2006 r.*” jest pozycją Urzędu Statystycznego w Lublinie. Prezentuje między innymi dane dotyczące demografii, rynku pracy, gospodarki na obszarach transgranicznych.

„*Pogranicze polsko-słowacko-ukraińskie*”, publikacja przygotowana przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie, poświęcona jest porównaniu potencjałów społecznych i gospodarczych sąsiadujących ze sobą obszarów przygranicznych Polski, Słowacji oraz Ukrainy. Dotyczy między innymi sytuacji demograficznej, ochrony środowiska, rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, produktu krajowego brutto, rolnictwa, turystyki.

Badanie obszarów transgranicznych

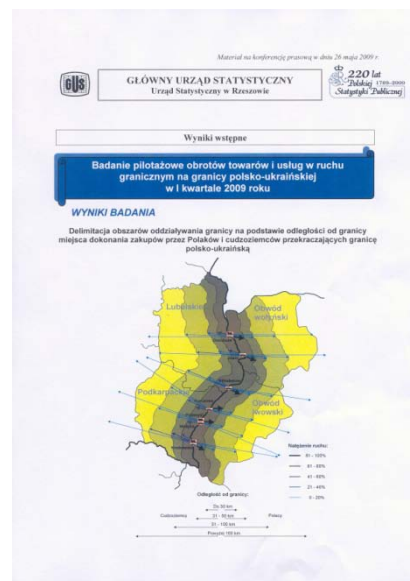
Badanie pilotażowe obrotów towarów i usług w ruchu granicznym na granicy polsko-ukraińskiej

W związku z zapotrzebowaniem na informacje o obszarach przygranicznych w kontekście nowych uwarunkowań, z inicjatywy Prezesa GUS, w III kwartale 2008 r. uruchomiono „*Badanie pilotażowe obrotów towarów i usług w ruchu granicznym na granicy polsko-ukraińskiej*”. Badanie jest koordynowane i prowadzone przez Ośrodek Badań Obszarów Transgranicznych i Statystyki Euroregionalnej Urzędu Statystycznego w Rzeszowie we współpracy z Urzędem Statystycznym w Lublinie oraz Strażą Graniczną i Służbą Celną, przy wsparciu władz regionalnych. Z wyników badania opracowywane są **kwartalne raporty**, które publikowane są na stronie internetowej

http://www.stat.gov.pl/rzesz/69_644_PLK_HTML.htm.

Badanie dostarcza informacji na temat wysokości i struktury wydatków ponoszonych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą, między innymi na towary żywnościowe i nieżywnościowe, wydatki na noclegi i inne usługi. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy polsko-ukraińskiej, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka. Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców.

Wyniki badania mogą być ważnym uzupełnieniem informacji o handlu zagranicznym, bilansie płatniczym, turystyce.

Tworzenie spójnego systemu badawczego obszarów transgranicznych

Prace prowadzone przez statystykę publiczną w przedstawionym zakresie stanowią część szerszego systemu badawczego dla Polski Wschodniej. W najbliższej przyszłości planowane jest **poszerzenie badania o granicę z Białorusią i Rosją** we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Białymstoku i Olsztynie.

Podjęmowane działania są elementem tworzenia spójnego systemu badawczego obszarów transgranicznych na granicach Polski i Europy.

W ramach prowadzonych prac podejmowane są także inicjatywy w zakresie projektów z wykorzystaniem środków finansowych Unii Europejskiej. Urząd Statystyczny w Rzeszowie rozpoczął w czerwcu br. w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizację projektu: „**Stworzenie spójnego systemu informacji i prognozowania zmian gospodarczych w województwie podkarpackim pozwalającego na podejmowanie optymalnych decyzji w sferze rynku pracy**”. Projekt wykonywany jest we współpracy z Polskim Towarzystwem Statystycznym przy wsparciu Rządowej Rady Ludnościowej. Aktualnie realizowana jest wstępna faza projektu związana między innymi z opracowaniem metodologii.